

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus XXII. De modis acquirendi rerum Dominium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

7. rando bono communi. 3. Quamvis Campfor justè his offendatur, tamen obinde reverentiam debitam Principi negando peccat contra charitatem & honorem Principi debitum, subtrahendo se communi civium oneri peccat contra justitiam legalem, quare Princeps ei salvo tamen moderamine prædia in pœnam justè adimit, adimendo exercet justitiam vindicativã, quæ juxta communiorè est quarta species justitiæ, quatenus scilicet intendit æqualitatem inter pœnam & delictum, etsi simul intercurret aliæ justitiæ, tum commutativa quatenus ex officio & quasi contractu tenetur malos punire, bonos præmiare, tum legalis quatenus

ut pars reipublicæ tenetur ejus bonum procurare pro qualitate officii putida membra amputando, secundo &c. 4. Princeps hominem ignarum artis bellicæ præficiens cohorti peccat contra justitiam distributivam, quæ exigit talia munia imponi capacioribus: exponere autem aliquem primum in acie in quâ videtur certò occidendus, per se loquendo principilicium est, cum unus ex militibus debeat esse primus; dico per se, nam si hoc fiat ex privata vindicta uti videtur hic fieri, est homicidium, si fiat ob commissum crimen ad vindictam publicam est actus justitiæ vindicativæ.

8.

CASUS XXII.

De modis acquirendi rerum dominium.

B Artholus quærit. 1. Quot modis res acquirantur. 2. Quid de animalibus mansuetis custodiam egressis. 3. Sylvestribus. 4. Apibus, columbis. 5. Piscibus. 6. An venatio sit prohibita clericis. 7. An Princeps possit eam prohibere omnibus. 8. An tunc debeat stare pro damno per feras causato. 9. Quid de venantibus contra prohibitionem. 10. Quid si unus feram vulneravit. 11. Quid de gemmis & lapillis in litore mari vel flumine. 12. Fodinis. 13. Sylvis, pascuis. 14. Rebus derelictis. 15. 16. 17. 18. Theauris.

19. Quid de accessione per nativitatem, alluvionem &c. 20. Per industriam. 21. Mixtionem, confusionem. Pro resolut.

QUÆR. I. Quot modis acquiri possit rerum temporalium dominium?

22. Variis. 1. Per contractum dominii translative, donationem, emptionem, mutuum, &c. De quibus suo loco. 2. Per præscriptionem, de quâ Cal. seq. 3. Per inventionem, de quâ Cal. 45. n. 8. & inf. n. 17. 4. Per accessionem. 5. Per occupationem de quibus in præfenti, est autem occupatio rei vacantis vel derelictæ corporalis apprehensio cum animo eam habendi

80

ut suam. Res vacantes dicuntur quæ nullum habuerunt Dominum & harum aliqua sunt animata, ut fera in silvis, pisces in aquis, aves in aëre, quæ acquiruntur venatione & piscatione, alia sunt inanimata ut gemma, lapilli in litore maris vel fluminum, res derelictæ vocantur quæ Dominum habuerunt, sed habere deserunt, ut missilia principum, thesauri dudum reconditi &c.

2. QUÆR. II. Quid circa occupationem animalium in genere?

R. Sequentia 1. Animalia mansueta & domestica quæ ex naturâ suâ non sylvescunt ut bos, ovis, canis, gallina, etsi custodiam Domini sui longius egressa fuerint non amittunt priorem Dominum, sed ubicunque reperta vel etiam ab incendio, naufragio vel lupo excepta Domino sunt restituenda. 2. Animalia sylvestria

3. fera, vaga, fiunt primò occupantis, ut ursi, cervi, apri, lepores, cuniculi, aves &c. *L. 1. ff. de acq. possess.* Manentque sub ejus dominio quamdiu in custodia coercetur, adeò ut omnis qui illa quovis modo è custodia extrahit furtum committat cum onere ea Domino restituendi; si verò è custodia emissa vel profuga consuetudinem redeundi amiserint (quod tunc censetur fieri si ter vel quater non redierunt nec facile recipi possunt) tunc tanquam sylvestria & communia iterum à quovis occupari possunt, quod idem dicendum est de apibus, si extra
4. conspectum Domini avolantes re-

cipi non possunt §. apum instit. De rerum divis. item de columbis, si columbarium per aliquot dies deseruerint; quocirca tamen attendenda est locorum consuetudo. Difficultas hic est, an liceat columbas meliori escâ propositâ vel aliis artificiis ex alieno columbario allicere, ut consuetudinem redeundi amittant, suppono enim columbaria seclusâ lege specialiter prohibente esse licita, ut probat *Molin. dis. 48. R.* Id per se non licere præsertim si accedat fraus ut si alliciantur proposito semine odorifero, vel aliis illecebris; nam quamvis animalia consuetudine redeundi omittantur, quamdiu tamen consuetudinem illam retinent, non licet ea allicere ad consuetudinem deserendam, sicut non licet ea irritare ut ruptâ custodiâ fugiant *Lugo d. 6. n. 43.* Si tamen absit fraus & columbæ suâ sponte ad alium redire desinant, & tuis ob meliorem escam commaneant, meritò te saltem ob communem consensum & consuetudinem excusant *Sylvius 2. 2. q. 66. a. 2. Less. c. 6. dub. 6. n. 28.* 3. Si custodia ferarum magnæ sit vastitatis & magis constituta ex natura loci quàm hominum industriâ ut cervi in magnis saltibus, pisces in stagnis & lacubus, ita ut captura existat difficilis & dubia, adhuc retinent naturalem libertatem ideoque fiunt primò occupantis *Covarruv. Molin. Laym. c. 3. l. 1. c. 5. n. 12.*

QUÆR. 3. Quid circa venationem?

Q. 2

R. Se-

5.

6.

2. Sequentia. 1. Venerari per se
 licitum est, prohibetur tamen clericis
 c. 1. & 2. de clerico venatore & in
 Trid. sess. 24. c. 12. de reform. Et
 adhuc magis religiosus per Clem. I.
 §. porro. hæcque prohibitio non in-
 telligitur de venatione quieta, mini-
 mē tumultuosā cum retibus, laqueis
 & paucis canibus, sed de ea, quæ fit
 cum clamore, armorum equorum-
 que strepitu *Castrop. Laym. n. 15. Eug.
 n. 51. Sporr. t. 6. c. 1. n. 156. Metzger
 t. 11. d. 27. a. 1. n. 6.* Imo clericum ex
 capite venationis tecluso scandalo
 non facile esse damnandum mortalis
 docet *Molina d. 44.* Et pœna sus-
 pensionis in clericos venatores per
 Concilium Aurelianense lata vel est
 usu abrogata vel non arguit culpam
 gravem, cum tantum sit ferendæ sen-
 tentiæ. 2. Possunt quidem Principes
 in locis publicis sibi venationem re-
 servare & aliis prohibere etiam ob
 solam recreationem, quia Princeps
 pro bono publico laborat, ideoque
 dignum est, ut ei recreationes debita
 ex publico retribuantur *Lesb. h. t. 4.
 de just. q. 6. a. 4.* Omnem tamen ve-
 nationem in omnibus sui principatus
 locis prohibere nimis est durum, nec
 in jure nec sufficienti ratione funda-
 tum; nam ad illorum recreationem
 sufficit, quod quædam loca illis re-
 serventur *Sylv. l. c.* teneturque Prin-
 cept damna, quæ feræ ob prohibitio-
 nem multiplicatæ vicinis agris vel
 pratis inferunt resarcire, nisi Domini
 prædiorum ex contractu oneroso vel

gratis consenserint *Molin. d. 27.* Ubi
 explicat modum restituendi & obli-
 gationem quam confessarii princi-
 pum habent negandi eis absolutio-
 nem quamdiu efficax remedium ad-
 hibere nolunt, neque justa est prohi-
 bentium excusatio, quod forsitan per-
 mittant ferarum occisionem, quoties
 in alienos agros eruperint, quia non
 tantum tenentur hoc permittere,
 sed etiam operam dare ne subditi ex
 ferarum multitudine damnum pati-
 antur, *Covar. ad reg. peccatum p. 258.
 Sylvius a. 2.* Simili modo graviter
 peccant & restituere tenentur, qui ad
 venandum egressi per suos famulos,
 equos vel canes damna inferunt alic-
 nis segetibus, prædiis &c. *Navarr.
 c. 17. n. 125. Angel. Sylvest. V. Vena-
 tio. 3.* Qui tempore indebito v. g.
 quando feræ sunt prægnantes, aut in
 fundo alieno contra prohibitionem
 Principis venantur, feræ quas ca-
 piunt suas faciunt nisi locus sit cir-
 cumseptus, quia manent communes,
 peccant tamen sed plerumque tan-
 tum venialiter nisi grave damnum
 inferant segetes conculcando, sobo-
 lem ferarum extinguendo, vel abi-
 gendo, hæc enim ratione multum
 nocent, non autem quod capiant
 aliquas feræ magni valoris, cum illæ
 ante captum non spectent ad Domi-
 num fundi vel aliquem alium, sed
 sint nullius *Sylv. l. c.* transgressores
 justè puniri possunt, raro tamen pe-
 nâ corporali vel capitali, nisi dam-
 num illatum esset valde grave vel
 cum

10. cum contumaciâ aut quasi contem-
ptu continuatum. 4. Fera lethaliter
vulnerata ab uno ita ut mortaliter ef-
fugere non possit non est capientis,
sed ejus qui vulneravit & insequitur,
quia eam jam mortaliter cepit, & ita
habet praxi, si vulnus non est lethale
aut percussor deposuit animum eam
insequendi sit capientis: si fera à duo-
bus est vulnerata, dubitatur autem
an ex primo vulnere erat moritura,
dividenda est, si tuo laqueo irretita
certò evasisset, nisi alius tenuisset,
tota est tenentis, in dubio iterum est
dividenda; *Lugo, Sponer L. c.*

11. QUÆR. IV. Qualiter per occu-
pationem acquirantur res inanima-
tæ?

12. 1. Lapilli, gemmæ, uniones,
conchilia in mari vel flumine reperta
sunt primò occupantis ff. *de rerum
divis. s. lapilli*, dico occupantis non
videntis, nam si unus gemmam pri-
mò videat, alter verò prius apprehen-
dat, erit apprehendentis non
autem videntis, idem est de insulâ in
mari repertâ nunquam inhabitata vel
dudum deserta. 2. Fodinæ lapidum,
cretæ, arenæ, salis, carbonum, tan-
quam pars vel fructus fundi perti-
nent ad fundi Dominum, idem jure
antiquo valebat de venis metallorum
argenti, auri &c. modò solent eas
Principes sibi reservare in usus publi-
cos ita tamen ut Domino fundi com-
pensetur damnum, quod inferitur
loco *Less. Laym. sup. Lug. Lug. n.*

13. 1061 3. Sylvæ vel pascua si sint sub

certo Domino sive alicujus privati
sive totius communitatis absque cri-
mine furti & obligatione restitutio-
nis ab aliis occupari vel defructuari
non possunt, quoad ligna arida ta-
men domini non solent esse graviter
inviti maximè respectu pauperum.
Sylv. l. c. si subditi in sylvis ad suum
pagum vel communitatem spectan-
tibus contra prohibitionem ligna
cedant ad usus sibi suæque familiæ
necessarios, modò non faciant mag-
nam stragem, non peccant graviter
neque ad restitutionem obligantur,
quia sunt pars communitatis domi-
nium habentis, & ejusmodi leges re-
spectu subditorum plerumque sunt
merè pœnales *Salonius ad q. 62. a.*
3. Toler. l. 5. c. 20. Less. Azor p. 3. l.
5. c. 17. Econtra cædentes ligna vel
depascentes pascua communitatis
alienæ peccant mortaliter, nisi & alii
eorum sylvis & pascuis communibus
utantur damnumque mutuo com-
pensent vel ex praxi constet vicinos
contentos esse solâ multâ transgres-
soribus imponi solitâ. *Salon. Rodrig.*
p. 1. c. 38. Molin. Azor. Vasqu. Laym.
L. c. si respublica sylvam vel pascuum
commune alicui elocavit, subditi non
possunt absque furto ligna cædere
vel pascuis uti, quia locatarius jus
acquisivit ideoque est rationabiliter
invitus.

14. QUÆR. V. Quid circa res dere-
lictas & thesauros?

15. 1. Imò: res derelictæ vocantur,
quas Dominus non amplius vult esse

Q 3

è nu-

è numero rerum suarum, nec curat eas recuperare, etsi facile possit, unde patet res metu naufragii vel incendiū ejetas vel ex tali periculo ereptas non esse derelictas, nec fieri primò occupantis. *l. navigia Cod. de furtis*, quia Dominus ideo non abjicit quod habere nolit sed ut evadat vellerque recipere si possit, & si bona naufraga sint Christianorum, occupantes sub excommunicatione reservata in Bullâ Cœnæ ea restituere tenentur, nisi procul à fluctibus abrepta Dominus sciens ubi sint ea recipere non curet, vel tantâ sit temporis longinquitas ex quo perditâ sunt, ut Dominus vel ejus hæredes non possint ea moraliter recognoscere nec aliquis sit qui sciat ad ipsos pertinere, tunc enim verè censentur derelicta. *Less. L. 2. c. 5. n. 67. Lugo n. 111. Haun. T. 5. n. 152. Sporr. n. 167. Croix. L. 3. p. 2. n. 90.*

15. *Re. II.* Circa thesaurum tenenda sunt sequentia. 1. Theaurus in jure definitur, *vetus pecunia vel similes rei depositio, cujus non extat memoria*, sive in terra, muro, arbore, sive alibi reconditus fuerit, si extet rei memoria vel Dominus aut ejus hæredes cognosci possint, non est propriè thesaurus, nec est inventoris, sed Domino vel ejus hæredibus restitui debet; unde patet quid dicendum sit, si emisti vas tabaci, saccum lanæ hostibus ereptum in quo invenis aurum vel aliud pretiosum, si Dominus omnino ignoratur, ipsâ inven-

tione acquiris tibi thesaurum nec quidquam teneris venditori restituere; quia invenisti in re tuâ, nec venditor fuit Dominus thesauri nec eum tibi vendidit, utpote sibi ignotum, sed lanam tantum, cujus pars non est thesaurus latens, ideoque si non à te sed ab alio in tua lana reperiretur ex media parte foret inventoris; E contra si scire possis quis aurum in lanâ deposuerit non sis Dominus auri, quia non est thesaurus, sed res aliena, tibi per errorem tradita. *Nec obstat*: quòd ignorans latere aurum per triennium bonâ fide saccum habueris, quia ignorans non possidet per consequens nec præscribit, vid. *Cal. 55. a. n. 7.* ubi dicam quod sciens latere in alieno agro vel sacco thesaurum illum absque injuriâ pretio ordinario emere possit. 2. Theaurus sive casu sive ex proposito repertus in fundo quoad dominium utile & directum proprio totus est inventoris, nisi sit repertus arte magicâ vel à legibus reprobata, tunc enim post & non ante sententiam judicis cedit filco *L. 10. C. Tit. 15 Sylvius q. 66. a. 5. Lugo, Sporer L. c. 3.* Theaurus casu repertus in fundo alieno ex mediâ parte debetur Domino fundi, & quidem ante sententiam, quia hæc constitutio non est in pœnam sed ex æquitate naturali; studio quæsitus & inventus cum consensu Domini totus est inventoris, sine consensu vel cum consensu fraudulenter obtento repertus totus debetur Domino *l. n. r-*

16.

170

17. *C. de Thesaur.* quia tamen lex quoad illam medietatem est pœnalis, integer thesaurus non debetur Domino nisi post sententiam iudicis
 17. *Sylv. Rebell. Less. Laym. sup. 4.* Si penes unum est dominium fundi directum, penes alium dominium utile, ut in fundo, emphyteusi, tunc thesaurus à tertio aliquo in tali fundo absque dominorum consensu quæsitus & inventus ex æquo inter utrumque Dominum dividendum est; si unus ex partialibus Dominis thesaurum invenit, tunc dimidium totius ad inventionem pertinet non minus quam si extraneus casu invenisset, alterum dimidium iterum dividendum erit inter utrumque usufructuarium scilicet & proprietarium *Sporer. n. 173.* excipiunt *Rebell. Molin. Metzger. a. 2. n. 7.* usufructuarium, quia thesaurus non est fructus fundi, multò magis excipiendus, qui fundum in locationem, commodatum vel pignus accepit, ita ut illis non plus debeat de thesauro quam illi qui in fundo planè alieno thesaurum cum vel sine consensu Domini reperit. 5.
 18. Thesaurus casu inventus in loco publico sub nullius proprietate constituto etsi sit sub dominio jurisdictionis ut Ecclesia, cœmeterium, forum, viæ publicæ, flumina, totus est inventoris, si ex industriâ sit inventus aut locus publicus. speciali jure proprietatis spectet ad Principem vel Magistratum, tunc dimidia pars erit fisci vel Ecclesiæ *inst. §. de rerum divis.*

Covarr. Bald. Less. Sylv. Sporer. l. c. 19.

QUÆR. VI. Quid & quotuplex sit accessio & qualiter per eam acquiratur dominium? R. Accessio est jus quo res aliqua ideo fit tua, quia rei tuæ tanquam præsuppositæ & principali accedit, alia est naturalis, alia industrialis; accessio naturalis fit primò per *nativitatem*, sic Dominus ancillæ fit Dominus prolis etsi pater sit liber, partus enim sequitur ventrem, Dominus pecoris fit Dominus foetuum, Dominus fundi fit Dominus arborum quæ in illo crescunt, nam accessorium sequitur principale *reg. jur. 42. in 6. 2.* fit per *alluvionem*, alluvio autem est incrementum quod alluente flumine uni prædio demitur, & alteri adjicitur, quod si fiat latenter & quasi insensibiliter dicitur *alluvio latens*, & pertinet ad eum cujus fundo adjicitur, si avulsio fiat per manifestum fluminis impetam, dicitur incrementum *patens* v. g. vis fluminis partem [intellige notabilem] de tuo prædio detrahit, & meo attulit, palam est eam tuam permanere nisi longiore tempore fundo meo adhæserit, arboresque quas secum traxit in meo fundo radices egerint, ex eo tempore censetur meo fundo acquisita *L. adeo §. planè; de acq. rer. dom.* Si nata fuerit insula vel flumen alveum mutet, alveus relictus aut nova insula accedit prædiis vicinioribus, nata in medio flumine fit communis iis, qui ab utraque parte fluminis prope ripam præ-

dia

dia possident, ut *L. adeo &c. præterea* de rerum divis.

20. §. II. Accessio industrialis fit per plantationem, inædificationem, in-texturam, scriptionem, pictionem, quo etiam reducitur, specificatio, mixtio secundum sequentes explicationes. 1. Quidquid ædificatur, scribitur, plantatur, postquam radices egit, cedit solo utpote principali *inst. de rerum divis.* Unde si ædificasti in alieno fundo, Dominus fundi fit Dominus ædificii, & quidem si id fecisti scienter in foro externo, nihil repetere potes, etiamsi domus diruatur, si bonâ fide egisti tenetur Dominus pretium materiæ & operarum solvere. *L. adeo ff. de acq. rer. dom.* si ex alienis lignis in proprio fundo ædificasti sis Dominus ædificii, sed ex jure civili cogi potes ad ligna in duplum vel triplum solvenda, & si domus dissolvatur teneris ligna reddere in specie. 2. Si annulo tuo accedat gemma, pes vel ansa poculo, Dominus principalis fit Dominus accessorii et si hoc fortè sit pretiosius *L. 23. §. 2. ff. de rerum vindicat.* si tamen accessorium sine detrimento separari possit *Spor. Lug. n. 160.* docent non transferri dominium; olim scriptura chartæ cedebat per §. *littera inst. de rerum divis.* nunc verò quia charta est vilis pretii cedit Scripturæ sicut & tabula, colorque picturæ; 3. *Specificatio* est inductio novæ speciei in rem aliquam ita ut in commercio humano fiat alia res y. g. ex lana pan-
- 21.

nus, ex frumento farina, secus si tantum ex lana alba fiat nigra, ex spicis excutiat frumentum, quia manet eadem res; ut specificatio transferat dominium requiritur primò bona fides, quia *L. 12. §. ad exhibend.* dicitur, quod scienter faciens ex meis olivis oleum vel ex meis uvis vinum non fiat Dominus olei vel vini, ideo utique quia id facit scienter hoc est malâ fide *Haunold. r. §. n. 107. Croix n. 125.* Contra Bachovium, Welsenbecium, Deinde requiritur ut materia ad priorem speciem reduci non possit v. g. ex alieno frumento fecisti panem vel cerevisiam, ex alienis uvis vinum, ex alieno corio calceos, ex vino acetum, ex quercu assères, sis Dominus panis, cerevisiæ, vini &c. ita tamen ut tenearis Domino rei satisfacere in quantum ex ejus re factus es ditior; Econtra si materia aliena ad priorem formam reduci possit non transfertur dominium v. g. ex meo argento fecisti poculum, ex meis assèribus navim non sis Dominus poculi, vel navis, quia poculum potest iterum in argentum conflare, navis in assères dissolvi. 4to: *Mixtio* quâ res solidæ miscentur, v. g. pecunia cum pecuniâ, triticum cum tritico, vel *confusio* quâ confunduntur res liquidæ oleum cum oleo, vinum cum vino, tunc tantum transferunt dominium, si tuæ rei potiori vel notabili (ut meritò requirit *Lugo n. 166.*) bonâ vel malâ fide indiscernibiliter admisceas alienam tacito saltem ani-

22.

mo eam tibi acquirendi, & quidem si id facias bonâ fide solum teneris restituere Domino in quantum ex permutatione factus es ditior, si malâ fide, teneris ad rem & omne damnum emergens, si mixtio facta est calu vel mutuo consensu vel ita ut res mixtæ discerni & separari possint, nulla fit

dominii translatio sed singulis competit actio in rem arbitrio iudicis discernenda. *Instit. de rerum divis.* idem est si rem alienam misceas tuæ cum animo non acquirendi dominium, ut si frumentum tuæ custodiæ commissum ut melius conservetur misceas tuo. *Lug. Sporr. L. c.*

CASUS XXIII.

De modo acquirendi dominium per præscriptionem.

C Anutus ex hereditate, donatione, emptione varia bona & iura possidet, querit, an titulo præscriptionis in conscientia retinere possit. 1. 2. 3.

Res sacras, jus decimandi, & immunitatem à decimis. 4. Res communes, publicas. 5. Furtivas apud defunctum depositas. 6. Quid de actibus mera facultatis. 7. Aut de jure redimendi pignus vel rem venditam. 8. De obligatione obedientie. 9. Quid si servit vel dubitavit an res esset aliena vel retinuit rem animo inquirendi vel adhuc dubitet factâ inquisitione. 10. 11. Quid si antecessor bonâ fide possedit vel de hoc sit dubium. 12. Quid si habeat malam fidem respectu proprietatis, non respectu ususfructus, aut ab initio habeat malam ex post bonam fidem vel econtra. 13. Quid de servitute rusticâ & urbanâ. 14. Quid de debito personali ex mutuo vel empto. 15. Quid si intervenit error juris, v.g. R. D. fansen Pars I.

40. annis bonâ fide possedit bona Ecclesie sine consensu capituli empta. 16. Qualiter noceat vel profit bona aut mala fides antecessoris. 17. 18. 19. 20. Quid si desit titulus. 21. 22. Aut possessio civilis vel naturalis vel non possit probari possessio intermedia. 23. Quid de tempore possessionis mobilium & immobilium rerum ad pupillos vel Ecclesiam spectantium. 24. 25. 26. Quid de possessione immemoriali ejusque probatione. 27. Quid de bonis fisco incorporatis, denunciatis, commissis. 28. Quid de præscriptione delictorum. 29. Quid de præscriptione dormiente. 30. Aut interrupta. 31. Pro resolut.

QUÆR. I. Quid sit præscriptio & anteneat in foro conscientie? I.

R. I. Præscriptio est acquisitio juris vel dominii per possessionem bonâ fide cum titulo tempore debito continuatam, ita quoad rem omnes. In rigore differt ab usucapione, sicut effe-

R

effe-